

Energiagazdálkodási konferencia

Az ipar energiafelhasználását csökkentő legújabb hazai és külföldi műszaki-tudományos eredményekről tárgyal a X. nemzetközi ipari energiagazdálkodási konferencia, amely kedden kezdte meg négy napos munkáját az Építők Szakszervezetének székházában. Mintegy 300 külföldi — 12 országból — és megközelítően 700 hazai kutató, tervező és gyakorlati szakember folytat vitát és tapasztalatcserét az előzetesen írásban kézhez kapott több mint 130 beszámoló és témaösszefoglaló alapján.

A kormány nevében Kápolnyai László ipari miniszter-

iumi államtitkár üdvözölte a konferenciát. Vitaindító előadásában rámutatott arra, hogy Magyarország is igyekszik rugalmasan alkalmazkodni a megváltozott világ-gazdasági körülményekhez, s szoros összefüggésben alakítja gazdaság-, ipar- és energiapolitikáját. Eszerint igyekszik megteremteni az igények és energiaforrások egyensúlyát. Fontos követelmény, hogy az ipari technológiák, gyártási eljárások minél jobban megfeleljenek az energiaforrásoknak. Ezért ismét előtérbe került a szénfelhasználás növelése, de ehhez olyan korszerű berendezéseket kell előállítani,

amelyek legalább olyan kedvező hatásokkal dolgoznak, mint amit az olajtüzeléssel már elértek. Előtérbe kerül hazánkban is, mint másutt a világon, az atomenergia, de számításba kell venni egyéb energiatakarékokat is, köztük a mezőgazdasági hulladékok ilyen irányú hasznosítását.

Kapolyi László végül hangsúlyozta, hogy körültekintően, széles összefüggésben kell vizsgálni az energiaellátás leggazdaságosabb lehetőségeit.

A plenáris ülést követően a konferencia résztvevői négy szekcióban folytatták munkájukat. (MTI)

A közösség kertjei: a város parkjai

A városok többségét a középkor embere — védelmi célból — falakkal kerítette. De ha vásárt, népi játékot, lovagi tornát rendeztek, ott volt a város mezeje — a falakon kívül. Szőlők, gyümölcsösök, majorok, később epres- és vadaskertek vetődtek körül a falakat. Aztán, hogy ellenséges támadástól már nem kellett tartani, meg egyre szűkebb lett a hely is a városfalon belül, terjeszkedni kezdtek a települések. Elfoglalták-e ezeket az értékes szabad területeket, vagy sem — ez mai városaink arculatát is meghatározza. Közkerítjeink, parkjaink kialakulásában ugyanis ennek a történelmi fejlődésnek fontos szerepe volt. Az a város a szerencsés, amelynek évszázadokon át megmaradtak a beépítetlen területei. Így maradt meg Budapest Népliget, a Városliget, a Margitsziget, Szegeden a Stefánia, a Liget, s azok a — ma már belvárosi — zöldfelületek, amelyek valaha piacterület szolgáltak.

Evszázadokkal korábban élt elődeink — urbanizációról, környezetvédelemlről, elidegenedésről mit sem sejtve — igencsak előrelátóak voltak. A „természetes” környezet utáni vágyuk alapozta meg annak lehetőségét, hogy ma, ha a kívánatosnál kisebb területen is, de legalább vannak közkerítjeink. (Ígaz, ezeket utakkal kellett felszabdálni, mert a motorizáció helyét követelt magának.) A mai magyar építéset, városrendezést elvben ugyan fenn hirdeti a közkerítők, parkok fontosságát — az országos építészeti szabályzat kellő szigorral, s kényszerítő erővel alá is támasztja ezt az igényességet — a gyakorlatban azonban korántsem „rózsás” parkjaink helyzete.

A közelmúltban Kecskeméten rendeztek szakmai ankétot az alföldi városok kertépítészeti szakemberei, városrendezői, várospolitikusi, arra keresve közösen választ, feloldható-e — s ha igen, milyen eszközökkel — a városlakó ember „zöldhisége”.

De hát valóban olyan kevés-e az a 45 forint, ami jelenleg egy négyzetméternyi lakóterületi park kialakítására jut? A kecskeméti ankét egyik előadója, dr. Mócsényi Mihály, a Kertészeti Egyetem nyugalmazott egyetemi tanára egy összehasonlítással válaszolt. Lakásonként átlagosan nyolcszáz forint a kertépítészeti költség. A tapétázásé ötezer forint. (A lakását mégis sok lakó újratapétáztatja, mert nem teszik a szőnt, a mintát.) Ezért nem vált még általánossá az a nézet, hogy „a lakás környezetének minősége legalább olyan lényeges a komfortérzés szempontjából, mint a lakás maga”?

Ez utóbbi kérdésbe rejtett megállapításra hadi hozunk mindjárt egy szegedi példát. A kecskeméti vitában Takács Máté, Szeged főépítésze elmondta: noha az 11 éves tervből 12 hektár-

nyi park építése áthúzódik a mostani tervciklusra, ez a lemaradás sem a tervezőket, sem a településtervezőket, de még a beruházókat és parkok gazdáit sem készítette új módszerek keresésére, ráadásul a már elkészült lakótelepi parkok, játszótérek sem felelnek meg igazán használati igényeinek. Magyarán: noha kevés a négyzetméterenkénti 45 forint, ahhoz nem sok-e, hogy használhatatlan zöldterületek alakuljanak ki végül? ...

Az elmúlt években tanúi voltunk néhány próbálkozásnak: a lakótelepi környezetformálásba társadalmi munkásokat vontak be. Az eddigi tapasztalatok szerint azonban a jelenlegi módon tervezett lakótelepi zöldterületek társadalmi erővel sem kialakítani, sem fenntartani nem lehet. A jövőben — de inkább még ma — meg kell találni a városlakók személyes érdekeltiségek formát. Például úgy, ahogy ezt mostanában az új rókusvárosban teszik. Egy-egy lakóház közvetlen környezetének — s csak annak! — kertépítészeti terveit megismertetik, megbeszélik a ház lakóival.

Az lenne tehát a jó, ha szorosabb kapcsolatba kerülne a tervező és a leendő használó — aki lehet, hogy a megváltozott helyzetben megvalósító is lesz. Az az egyébként sokszáz éves gyakorlat, miszerint a háznak kertje, a városnak parkja van, a tulajdonosi szemlélet ébresztésében is szerepet kap most — a lakóház közvetlen környezetének kerttervből annyi és úgy valósul meg, amilyen mértékig az megfelel használati igényeinek. Tegyük hozzá, mert kecskeméti hozzászólásában Takács Máté is hangsúlyoz-

ta: ezek az igények formálhatók!

Ebben a „várospolitikai iskolában” más tantárgyakat is tanítani kellene: a kedvező természeti adottságok őrzését, az értékes hagyományok ápolását, a tervezők és városplasztikus partnerkapcsolatának módszertant. S hogy miért éppen ezeket helyezzük az élre, azt Csongrád példájával szemléltethetjük. Kiss Lajos építész, a CSOMITERV műteremvezető-helyettese kecskeméti hozzászólásának felidézésével. Csongrádon minden olyan esetben, amikor az egymáshoz kapcsolódó, egymásra épülő tervfajták a CSOMITERV műtermében készültek, a környezetlakító tervezői elképzeléseket sikerült következetesen megvalósítani, például a bökényi városrész esetében. Ennek a következetességnek és folytonosságnak a hatása ma már az egész városban érvényesül. Csongrád és a CSOMITERV kapcsolatát jellemzi, hogy olyan kérdésben is kéri a tervezők véleményét, amelyek a városkép alakításában szerepet játszanak ugyan, de nem tekinthetők kifejezetten városrendezői feladatnak. (Házak színezése — egyebek között.) Abban a városban, ahol a folyókat kísérő galériaerdők zöldre szinte észrevétlenül természetességgel folytatódik a belváros tágas utcáiban, a városközpont térsorában, ott különös jelentősége van a városlakók ápolta hagyományok — azaz a természet-szeretet — tisztelőnek, s a „városatyák” szemléletében érvényesülő rugalmasságnak is. Kiss Lajos ezt úgy fogalmazta: „a megváltoztatás belső kényszerét a megtartás alázatának kell felváltania”. Másutt is.

Pálffy Katalin

A kőbányai vásárcsopontban Nemzetközi szakkiállítások

Kedden két nemzetközi szakkiállítás nyílt meg a budapesti kőbányai vásárcsopontban: a Mipel '81 ipari, elektronikai és műszerkiállítás, valamint a Trade-Mark védjegy kiállítás. Mindkét bemutatót konferencia is kísérik.

Juhász Ádám ipari államtitkár megnyitójában elmondta, hogy a nemzetközi elektronikai kiállítás 14 ország, közel 110 vállalat mutatja be termékdíonságait, több mint 2000 négyzetméteres területen a BNV-központ D-csarnokában. Az érdeklődők olyan neves cégek termékeivel találkozhatnak a kiállításon, mint a Telefonken, a Siemens vagy az Itt.

A Mipel-el egidőben tartják az erősáramú elektronikai konferenciát, amelyet az MTEESZ szervezetei rendeznek. A tanácskozáson 32 ma-

gyar és 64 külföldi előadás hangzik majd el a következő három napon.

A Trade-Mark védjegy kiállításán hét ország 54 vállalata több mint 250 védjegyet mutatják be. Hazánkat több vállalat képviseli. Kiállítók a Herz, a Pick, a Trapper védjegyet. A kiállítás célja — mint ezt Juhász Ádám is megfogalmazta — a védjegyek gazdasági jelentőségének bemutatása, a magyar védjegy-kultúra fejlesztése.

Huszonöt NSZK-beli iparvállalat részvételével kedden, a BNV területén megnyílt az NSZK műszaki hete is. Norman Dencker, az NSZK budapesti nagykövete megnyitói beszédében elmondta, hogy a következő napokban huszonhat előadást és filmbemutatót tartanak az NSZK-beli váll-

Tudományos ülésszak

Kedden Debrecenben megkezdődött az Európai Szocialista Országok Csapágyipari Együttműködési Szervezete műszaki-tudományos tanácsának 14. ülésszaka. Az évenként két alkalommal, mindig más tagországban ülésező testületnek ezúttal a Magyar Gördülőcsapágy Művek ad otthont. A négy napos tanácskozáson a műszaki fejlesztéssel kapcsolatos problémák közös megoldásának lehetőségeivel foglalkoznak. A nyolc részt vevő ország — Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, az NDK, Románia és a Szovjetunió — képviselői tájékoztatták egymást a korszerű csapágygyártási technológiák alkalmazásáról.

Számítógépek hasznosítása

Száz vállalat több mint kétszáz szakembere tanácskozik a kedden Esztergomban megnyitott alkalmazás-technikai kollokviumon a céljeladatos kisszámítógépek használatának eddigi tapasztalatairól, s a meg szélesebb körű hasznosításukkal kapcsolatos feladatokról.

Mint a megnyitón bejelentették, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság már vizsgálja, mely vállalatok képesek arra, hogy már a jövő év közepén megkezdjék a kisszámítógépek hazai sorozatgyártását. Ennek megindulásával Magyarországon is bekövetkezik a számítógépek alkalmazásában az a fordulat, amely világszerte megfigyelhető: a drága, nagy számítógépek a felső vezetés eszközei voltak és maradnak, ez 50—200 ezer forintos kisszámítógépek viszont a kisüzemek hasznos segítői lesznek. Az elterjedésüket, alkalmazásukat nagy mértékben megkönnyíti az, hogy a kezelésüket olyan gyorsan és egyszerűen el lehet sajátítani, mint például egy magnetofont. Általános alkalmazásuk haszna mind az iparban, mind a mezőgazdaságban szinte kiszámíthatatlan. Mint az esztergomi kollokvium megnyitóján Vendégh Ferenc mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszterhelyettes elmondta, a mezőgazdasági üzemek a hőstermeléshez évente tízmillió tonna takarmánygabonát használnak fel. Kisszámítógépek alkalmazásával — a takarmány összetételének optimalizálása révén — ennek legkevesebb 2—3 százaléka, tehát évi 200—300 ezer tonna takarmánygabona megtakarítható. (MTI)

Élünk, ahogy tudunk?

Nincs két évtizede, hogy a frizsidertől féltették nálunk a szocializmust. A frizsider végül csatát nyert anélkül, hogy alásta volna a rendszer alapjait. Később elszaporodtak a személygépkocsik, státuszszimbólumból hétköznapi használati tárgyá váltak.

Középiszkolásként, kezdő egyetemistaként mélyen megvetettük azokat a már családosi fiatalokat, akik lemaradtak valamilyen jelentős filmről, parázs és szószátyár közéleti viták helyett maszek fordítást vallaltak, pelenkát mostak, és fogalmuk sem volt a legújabb slágerekről. Ma, ugyanezekkel a korosodó, egykori tinédzserekkel összetalálkozva, legalább annyit beszélünk csemeténk gyermekbetegségeiről, mint a társadalomról; ha közéleti vitákra tévedünk, csöndesen berzenkedünk a nálunk ifjabbak tapasztalatlanságán; hogy képzelik, hogy ezt, meg azt, csak úgy, egyszerűen...? Ha ők is látnák (mint mi!), mi van a dolgok mögött, majd belátnák!

Pár éve magam is fanyalgotam e hasábokon a kiskertmánia ellen. Főlsoroltam a főlsorolható érveket: lekötö, beszűkíti az embereket. Asnak, kapálnak, sufnit építenek, ahelyett, hogy tárlatra meg hangversenyre járnának! Ajánlottam, menjenek inkább kirándulni, kempingezzenek, ismerjék meg hazánkat. Am a népek ném nagyor hallgattak rám, a legközelebbi kiskertosztáson szinte verekedtek az újabb és újabb parcelláért.

A valamikori jelszó — 8 óra munka, 8 óra szórakozás, 8 óra alvás — jóslatai közül az alvás vált be leginkább. A 8 óra munka már ellentmondásosabban valósul meg. Munkanap-fényképezések bizonyítják, ama bizonyos 8 órától jó, ha ötöt-hatot töltenek valóban munkával. De ha nemcsak a hivatalos munkaidőt nézzük, kiderül, nem nyolc órát, hanem jóval többet dolgozunk. Még akkor is, ha a házimunkát, mosást, vasalást, bolti sorban állást nem számoljuk munkának.

De hát minek számoljuk? Szórakozásnak? S mi minden egyéb húzódnhat még meg a szórakozás felirata, a nyolc óránál különben sokkal kisebb skatulyában? Egyformán szórakozás-e, ha valaki lemeget a sarki kocsmába, és napi keresménye feléért-kétharmadaért berüg, mint az árva számar: vagy tévét néz csikos pizzamába, esetleg szmokingot és fennkölt ábrázatot öltve, koncerten ül?

A találmára kimazsolázott sokféle szemlélet- és magatartásmód mindegyike része életünknek. De lehet-e és szükséges-e köztük valamilyen értékrendet felállítani? Feltehetően igen. De ki és miféle szempontok alapján állítsa fel ezt a bizonyos értékrendet? Hiszen végül is valamilyen nyien tagjai vagyunk valamilyen társadalmi rétegnek, vannak kialakult jellemvonásaink, szokásaink, értékeink. Jómagam például határozottan állítom, értékesebbnek tartom egy jó film megtekintését, mint azt, ha valaki az asztal alá issza magát. De gondolkodoba esnék, ha ugyanezt az összehasonlítást egy tartalmas társalgással egybekötött, szolid poharazás és a film között kéne tennem. Mások, máshonnan nézve másként láthatják.

Am ha ennyiféleképpen szemléltetők és értékelhetők életmódunk különböző elemei, lehet-e befolyásolni, lehet-e tervezni őket? Lehet-e mintákat szabni, s lehet-e követésekre ösztönözni; ha lehet, miféle eszközökkel?

A sokféle lehetséges megközelítés közül csak a két legjellemzőbb véleményt említem. Az egyik szerint, ha elfogadjuk, hogy szocialista társadalomban élünk, el kell fogadnunk azt is, hogy ennek a társadalomnak a tagjai ehhez igazodva élnek. Ki mennyire. A másik nézet szerint föl kéne állítani valamiféle ideáltípust, s aztán arra ösztönözni a népeket, hogy iparkodjanak az minél jobban megközelíteni. Olyasféleképpen képzelik el, mint az úttörők tizenkét pontját: mondjuk, a szocialista ember ismeri a marxizmus klasszikusait, nem lop, nem él vissza a hatalmával, nyolc órából hét és felet dolgozik, hallatja hangját ország-világ dolgában, nem válik el a feleségétől, három gyereket nevel, s mindegyikét a maga hasonlatosságára.

Az életmódot — olvastam egy tanulmányban — lehet befolyásolni, a kérdés tehát az, milyen irányba, és milyen eszközökkel. Az életmód egyik jelentős összetevője az élet-színvonal, amely viszont a gazdaság mindenkori állapotának függvénye. Elég egy olyan apró gazdasági intézkedés, hogy fölemeljük a fodrászok díjszabását: az ügyesebb kezű asszonyok rászoknak (vagy visszaszoknak?), hogy ott-hon bodorítsák a hajukat. Ha ilyen apróságok is többekévé előreláthatóan befolyásolják az életmódot, hogyan hatna rá például a reálbérek alakulása, a szociálpolitikai intézkedések.

Mai politikánk sem mondott le az életmód tudatos alakításáról; legfeljebb reálisabban ítéli meg lehetőségeit, s más eszközökkel igyekszik céljait elérni. Az ötvenes évekbent mintát adtak: kiemelték az élmunkást, ha nem volt, kreáltak, s a piederstálra állították. A többieket pedig főként ideológiai eszközökkel iparkodtak a példa követésére buzdítani. A nevelés, az oktatás, a tömegkommunikációs eszközök segítségével igyekeztek általánossá tenni a kívánatosnak tartott életmódot.

Ma — kényszerűségből vagy tudatos felismerésből — az életmód alakításának egyik jelentős tényezőjévé lépett elő az érdekek. Az emberek vállalják a háztáji gürölest, mert megéri nekik. Kiskertet vásárolnak, mert kikapcsolódást, konyhára való sárgarépát és fáról szedett öszibarackot szereznek vele. Megfelelő haszon reményében az agyukat is hajlandók erőltetni, kisvállalkozásra, másodállásban, fusimunkában. Az érdekek, mint az életmód — napi tevékenységünk rendszere — fő alakítója sok áttételen keresztül, bonyolultán, de hatékonyan működhet.

Kérdés azonban: egyértelműen irányítható-e? Itt sem lehet ma már kizárólag fekete-fehérben gondolkodni: a gazdasági jellegű, de az életmódot lényegesen befolyásoló intézkedések ugyanis egy sor kompromisszumot tartalmaznak, ellentmondásokat szültek és szülnek ezután is. Ahol kulcsfogalom az anyagi érdekeltség, ott szükségszerűen fölbukkan az anyagiasság; van mit vitatni a gyes-en, a foglalkozáspolitikán; de az nem lehet vita tárgya manapság, hogy az ellentmondások vállalásával, az életmód alakításának közvetett eszközeivel messzebbre jutottunk, mintha a vélt vagy valódi hátrányoktól való félelmünkben inkább az előnyökről is lemondunk volna. Élünk, ahogy tudunk: a körülmények, s a lehetőségek ismeretében nem is olyan rosszul.

Tanács István